

Štajerske vesti.

—š— **Svetinje pri Ormožu.** Učiteljica gospa Antonija Šijančeva je že v počitnicah pobirala prispevke za volno, iz katere pletejo učenke različne tople reči za vojake. Vsem darovalcem srčna hvala!

—š— **Iz učiteljske službe.** Stalna učiteljica pri Sv. Jerneju pri Ločah, Leopoldina Novakova, je imenovana za stalno učiteljico na dekliški šoli v Slovenski Bistrici; začasni učitelj pri Sv. Vidu, Maks Križman, je imenovan za stalnega učitelja istotam; Ivan Ozmeč, nadučitelj v Kostivnici, je premeščen na Ščavnico.

—š— **Potiorek, častni doktor graškega vseučilišča.** Pravna in državnoznanstvena fakulteta graškega vseučilišča je sklenila soglasno, da podeli izm. Potioriku, zmagovitemu poveljniku balkanskih čet, v hvaležno priznanje častni doktorat prava.

—š— **Sv. Bolfenk pri Središču.** Tukajšnja šola je odposlala za 103 K izdelane zimске obleke za vojake »Rdečemu križu« v Gradec.

—š— **Iz Maribora** nam poročajo z dne 6. t. m.: Poslopje deželnega ženskega učiteljskega so vojakji že zapustili. Sedaj vse prostore snažijo, in ko bo snaženje končano, bodo takoj pričeli s poukom.

—š— **Zbirka za »Rdeči križ«** po farinhih cerkvah lavantinske škofije je vrgla 35.424 kron.

—š— **S. Pristave** nam pišejo: Tovariš naduč. Zopf je odposlal oktobra za »Rdeči križ« zbirko 54 K. Novembra smo zbirali denar za volno; nabrali smo 75 K. Nakupili smo krp za noge in napletli z učenkami lepo število nogavic in napestnikov. S pletenjem nadaljujemo in bomo kmalu še enkrat poslali toplih reči za vojake. Gospa Zopfova je napravila za ranjence 4 kg mezge in sira iz kutin. Nabrali in posušili smo dve vreči robidovega listja. Učiteljstvo sploh vsaki priliki daruje po svoji moči za »Rdeči križ« in vdruga blage namene, vse seveda iz svojih skromnih dohodkov.

—š— **V trirazredni šoli na Humu pri Ormožu** so darovali učenci in učenke 19 K 69 v k Božičnici za naše vrle štajerske vojake na bojnem polju. — Razentega delajo v šoli pridne nežne roke razno toplo opravo za vojake.

—š— **Društvo »Selbsthilfe der Lehrerschaft Steiermarks«.** Odbor poroča: Dne 2. septembra t. l. je umrl član Matej Spende, nadučitelj v p. v Gradcu. — Donesek po 2 K za ta 128. smrti slučaj, ki je 9. v letu 1914., naj se gotovo vplača začetkom januarja 1915. — Obenem je treba vplačati po 3 K za rezervni sklad in upravne stroške.

—š— **Iz Središča** poročajo: Šolska slavnost v proslavo 66letnega vladanja našega presvetlega cesarja, ki jo je priredila tukajšnja šola v torek, dne 8. decembra t. l., se je izborna obnesla. Vse se je izvršilo natanko po primerno zasnovanem vzporedju: petje, govori, deklaracije, pa tudi ljudska igra »Iz dni skrbi in žalosti«. Prireditve je prinesla fondu za nakup volne, ki pletejo iz nje središke učenke tople predmete za naše vojake in ranjence, znesek okrog 90 K. Udeležencem je nastop mladine jako ugaljal.

—š— **Sv. Miklavž pri Ormožu.** Pišejo nam: Učenke tukajšnje petrazredne izdelujejo marljivo razna ročna dela za vojake in ranjence. Te dni smo odposlali »Rdečemu križu« v Gradec sledeče izdelke: 350 ovitkov za noge iz boljšega barhanta, 60 ušesnih pokrival, 52 parov zapestnikov in 41 snežnih čepic. — Materiala za te predmete se je nabavilo za 256 kron. To vsoto so darovale vsolane občine in darežljivost tukajšnjega prebivalstva. Pobirali smo darove od hiše do hiše. Delo nadaljujemo. — Kot božičnico za vojake na bojnem polju so učenci tukajšnje šole nabrali 64 kron. Znesek smo poslali na pristojno mesto.

Goriške vesti.

—g— **Praznovanje 2. decembra** se je izvršilo po vseh goriških šolah po možnosti slovesno. Vsi zavodi so imeli ta dan sv. mašo s primernim cerkvenim govorom. V šoli so pa ravnatelj, profesorji zgodovine in učitelji poudarili pomen tega važnega dneva z zgodovinskega in kulturnega stališča.

—g— **Na severnem bojišču** je bil težko ranjen na glavi tovariš Rihard Trebše, učitelj-voditelj v Podbeli pri Kobaridu, in se zdravi v bolnici v Dobromilu v Galiciji.

—g— **Poroka.** V četrtek, 3. decembra se je poročil vrli tovariš gospod

Rudolf Reja, učitelj v Kojsem z gospodično Marico Gorjupovo z Vrha pri Kanalu. Obilo neskaljene sreče novoporočencema!

—g— **Učenke slovenske ljudske šole v Ločniku** so pod vodstvom učiteljice Josipine Bitežnikove izdelale za vojake 46 kosov volnenih izdelkov. Potrebni denar 32 K 80 v je nabral med domačini šol. voditelj. Blago se je izročilo podružnici »Rdečega križa« v Gorici. Ni sicer to velik dar, ali kdor pozna tukajšnje ubogo ljudstvo, ta mora priznati, da je to časten dar, posebno ker od raznih strani nabirajo v dobrodelne namene.

—g— **Novo društvo.** V Avbru so ustanovili novo pevsko društvo »Davorin Jenko«, čigar pravila so od namestništva že odobrena.

—g— **Iz Otaleža** poroča šol. vodja: Vodstvu tuk. šole so darovali posestniki vasi Otaleža in Jazen znesek 23 K 60 v, ki se je uporabil za nakup volne in toploga perilnega blaga. Ker na tuk. šoli letos še nimamo pouka v ženskih ročnih delih, pletejo in šivajo šolske deklice izven šolskega pouka. Pletivo, kakor tudi perilo bo kmalu izvršeno, kakor ga tuk. vodstvo odpošlje na naslov: Kriegsfürsorgeamt des k. k. Kriegsministeriums na Dunaju, XX. Berggasse 16. — Srčna hvala bodi vsem darovalcem!

—g— **Pogrešajo** Lojzeta Macarola, nadučitelja v Šempolaju, ki so ga menda zadnjikrat videli okolo 10. oktobra ob reki San, kjer je zaradi slabosti baje zaostal.

Tržaške vesti.

—t— **S seje mestnega odbora z dne 18. novembra t. l.:** Odobrila se je razdelitev dohodkov raznih ustanov med 49 učencev ljudskih šol in 10 gojencev otroškega vrtca na Stari Reni.

—t— **Razpisan štipendij.** Z začetkom šol. leta 1914/15. je na razpolago en štipendij ustanove Antona Hrovatina letnih 240 kron. Pravico prositi zanj imajo učenci na kaki tuzemski ljudski, srednji ali visoki šoli do dovršbe ukov z všteti letom za rigorozo in enoletne prostovoljce iz potomstva umrlih sorojencev ustanovnikovih, namreč bratov Matije in Franca Hrovatin in sester Ivanke, omožene z Antonom Skerlavaj na Opčinah pri Trstu. Ako bi takih prosilcev ne bilo, so pozvani drugi sorodniki, eventualno učenci iz Opčin. Pravica predlaganja pristojni gospodu Ferdinandu Ferlugi na Opčinah, pravica podeljevanja pa c. kr. namestništvu v Trstu. Prošnje, ki jih je opremiti s krstnim listom, z zadnjima šolskima izpričevaloma, z izpričevalom o cepljenju koz, z abožnim listom in z dokazilom sorodstva z ustanovnikom, je vložiti do 31. decembra 1914 na c. kr. primorsko namestništvo v Trstu.

—t— **V soboto, 19. t. m.** prirede otroci Ciril-Metodovih šol v Trstu v veliki dvorani Narodnega doma na korist božičnice ubožnim šolarjem šolsko veselico.

—t— **Slavnost cesarjeve 66letnice na C. M. šolah v Trstu.** C. M. šole v Trstu so slovesno praznovalle 66letnico vladanja našega presvetlega cesarja Franca Jožefa I. Deška in dekliška šola na Acquedottu se je udeležila na predvečer slavnostnega dne kinematografske predstave v gledališču »Eden«. Program je bil za otroke jako zanimiv, posebno pa film, ki predstavlja odhod našega vladarja v Ischlu na lov. Otroške oči in lica so kar žarele samega veselja, ko so videli naši malčki našega sivega vladarja, s kako lahkoto zajaše konja, kako prijazno nagovarja okolo stoječe ljudi. Posebno je ugajal oni prizor, ki predstavlja cesarja kot izbornega lovca ter tudi ustreliti kako divjo kozo. Vsakokrat, ko se je pokazal na sliki, so malčki dali duška svojemu navdušenju in kremeniti ljubezni do svojega vladarja z glasnimi: »Živio!« Po končanem programu so otroci stoji zapeli cesarsko pesem. — Na slavnostni dan so se zbrali dečki šole na Acquedottu v enem izmed razredov, ki so bile v njem okrašene z zelenjem in cveticami cesarjeva podoba in druge slike odličnih avstrijskih mož. Tukaj je povedal šolski voditelj v lepem govoru velepomembnost dneva za vse nas Avstrijce ter v živih potezah orisal plemenito in blago srce našega presvetlega vladarja. Zaključil je svoj govor z besedami: »Bog ohrani, Bog obvari nam cesarja, Avstrijo!« Na to so otroci zapeli cesarsko pesem. Po končanem slavnostnem govoru so se udeležili vsi otroci sv. maše. Na enak način se je pojasnila važnost dneva 2. decembra deklicam na Acquedottu in otrokom obeh šol pri Sv. Jakobu.

—t— **Tržaško slov. učit. društvo** je darovalo iz svojih skromnih dohodkov 25 K za »Rdeči križ«.

—t— **Vrnil se je s severnega bojnega polja** tov. Franc Cibic, učitelj v Rojanu, ranjen, na daljši dopust. — Istotako ranjen se je vrnil z bojišča tov. Jožef Čok, voditelj v Trebach.

—t— **Za vojake** so pletle in še pletejo učenke trž. slov. okoliških šol razne volnene izdelke. Učenci so pa pridno nabirali in znašali robidino listje.

—t— **Društveno delovanje** Trž. učit. društva je, kakor tudi drugod, zaostalo. Orjaški dogodki, ki se sedaj vrše, so — umevno — morali vplivati v tej smeri. Lepo število tržaških tovarišev se častno udeležuje borb na severnem ali južnem bojišču. Se enkrat toliko jih je pozval klic domovine pri slednji reviziji prejšnjih naborov. Tako je odložen marsikateri lep načrt o znanstvenem in socialnem delovanju Trž. učit. društva na poznejše čase. Ipak skrbi društvo za pomnožitev naših šolarskih knjižnic. Po lepi dotaciji šolski knjižnici na Opčinah je sedaj na vrsti sve-toivanska šol.

—t— **Človekoljubno delo slov. učiteljske tržaške okolice.** Tržaško komunalno učiteljstvo, toli slovensko kolikor italijansko, prispeva prostovoljno, pričeniši že s 1. septembrom mesečno z 1% svoje plače v olajšanje bede onih, ki so ostali zaradi vojnih razmer brezposelni. — Komunalno učiteljstvo slovenske ljudske šole v Škedenju je priredilo s požrtvovalnim sodelovanjem škedenjskih dram. diletantov predstavo v prid učencem, katerih očetje so poklicani v vojno službo. Prireditve se je vršila 11. oktobra; čisti dobiček znaša 140 K. Duša prireditve je tov. Franc Sancin ml.

Splošni vestnik.

Nov denar. Nemški listi poročajo, da bo na podlagi dogovora med dunajsko in budimpeštansko vlado izdan nov denar, namreč 50vinarski novci iz nikla.

Samostojna grško-katoliška cerkev v Bosni in Hercegovini. Iz Sarajeva pri naša »Neue Freie Presse« vest, da se je sveta stolica z dekretom kongregacije de propaganda fide z dne 7. novembra odločila, ustanoviti apostolsko administracijo za Bosno in Hercegovino ter je imenoval misijskega duhovnika v Bremenu, Aleksija Bazinka, za titularja. Administrator je sedaj direktno podrejen papeški stolici.

† **Josip M. Hovorka.** V Pragi je umrl te dni češki pisatelj in knjigotržec Josip M. Hovorka, star 66 let. Hovorka je bil znan pisatelj in je tudi več njegovih del, ki jih je večinoma pričel v podlistkih praških listov, zlasti v »Narodnih Listih«, prevedenih na druge slovanske jezike, tudi v slovenščino. Njegova glavna dela so: »Razni listi«, »Pota življenja«, »Nova zbirka beletrističnih del«, »Vitezi zlata«, »V obrambi domovine«, »Med gospodi in služabniki«. Svoje podlistke iz »Narodnih Listov« je zbral v zbirki »Iz ptičje perspektive«. Zbral je tudi gradivo za velik slovanski bibliografski slovar. Hovorka je bil mnogostransko izobražen, prosvetljen, osebnost pa jako ljubezniva, nenavadno vljuden, odkrit, veležnačen človek. Nam Slovincem je osebnost dobro znan z raznih slovanskih časnikarskih kongresov, ki se jih je redno udeleževal. Slava njegovemu spominu!

Praške »Učiteljske Novine« objavljajo v zadnji svoji številki kratek življenjepis dr. Močnika, ki so ga poslele iz naše slavnostne številke. — Imenovani list se skoro v vsaki številki spominja slovenskega učiteljstva.

O zadnji številki našega lista čujemo zopet samo pohvalne besede. Prijatelj nam piše poleg drugega: »Zadnja številka »U. T.« je zopet lepa. Posebno uvodnik mi ugaja. Pisan je z resnostjo in stvarnostjo, ki mora imponirati. Slovenski učitelji znate! Vsa čast vam!...«

Donos davka na vino in meso. V letu 1913. je znašal davek na vino, vinski in sadni mošt v Avstriji 12.363.072 kron, in sicer za 1.199.876 kron manj kakor v letu 1912. Nekaj več kot polovico se je porabalo po tarifi, ostalo po odkupu in zakupu. Najmočnejši davkoplačevalec je bilo mesto Dunaj, ki je dalo 4.787.631 K po tarifi in 9657 kron potom odkupa. Potem pride Nižje Avstrijsko, mesto Trst in Štajersko. — Davek na meso in klavno živino je znašal 1913. leta 19.042.832 K, in sicer za 223.825 K več kakor v l. 1912. Največ je plačal Dunaj z 8.772.097 kron, potem Češka, ki je dala 2.928.400 kron tega davka.

»Südmark« posluje redno ter sta se zadnje čase ustanovili celo dve novi podružnici, v Ormožu in v Pötzleinsdorfu pri Dunaju. Tudi društvo glasilo »Mit-

teilungen« redno izhaja. V zadnji številki poroča, da je letos naselila 63 oseb na 238 oralih. Naselbine se raztegajo v 8 obmejnih občinah na Štajerskem. Prvič sta dobili letos naselbini slovenski občini Kaniža in St. Jurij na Pesnici. Skupno je »Südmark« naselila desedaj 430 oseb na 1720 oralih v 22 obmejnih občinah ter izdala za to 1.229.192 K. Nedavno umrl davčni sluga Weisshammer v Železni Kapli je zapustil društvu svoj skromni prihranek 200 K.

Razgled.

— **Ruski naučni minister — umrl.** Korespondenčni urad javlja iz Petrograda z dne 9. t. m., da je naučni minister Casso umrl po operaciji raka.

— **Analfabetizem v Avstriji.** Po ljudskem štetju iz leta 1910. je v Avstriji analfabetov: med Čehi 2:38%, Nemci 3:12%, Italijani 10:30%, Slovenci 14:65 odstot., Poljaki 27:36%, bukovinskimi Madžari 36:39%, bukovinskimi Rumuni 60:39%, Rusini 61:03%, Srborhvatji 63:67 odstot., Avstrijsko povprečje znaša 16:52 odstotkov.

— **Razpuščeno društvo.** Akademsko društvo »Adrija« v Pragi je razpuščeno; njegovo imetje je pristojna oblast zalepnila.

— **Ukrajinske šole na Dunaju.** Dne 26. novembra se je pričel redni pouk na ukrajinski ljudski šoli in ukrajinskem učiteljskem na Dunaju. Tudi na ukrajinski gimnaziji že redno poučujejo.

— **Iz učiteljske rodovine.** Gospa Juzlova, vdova po učitelju v Letni v Plznu, ima na bojišču sedem sinov.

— **Nemški učitelji v vojni.** V bojnih vrstah nemške vojske stoji 40.000 učiteljev. Iz sašk. polkov je ubitih doslej 60 učiteljev.

— **Vseučilišče Louvain — preneseno v Cambridge.** Vseučilišče v Loavianu je preneslo svoj sedež v Cambridge, kjer so mu odstopili del prostorov tamkajšnjega vseučilišča.

— **Bolgarski dijaki — izgnani iz Rusije.** Sofijski »Utro« poroča, da je ruska vlada izgnala iz Rusije vse dijake bolgarske narodnosti.

— **Koncesija Poljakom v Prusiji.** »Dziennik Poznanski« javlja, da je prusko naučno ministrstvo odredilo, da se morajo odslej poljski otroci v ljudskih šolah poučevati veronauk v poljskem jeziku.

— **Nemščina v madžarskih šolah.** Na vseh ljudskih šolah je postal nemški jezik obvezen, na srednjih šolah se bo pa nemščina gojila bolj kot doslej.

— **Nemški učenjak odložil profesuro na angleškem vseučilišču.** Profesor Karel Lehmann-Haupt se je zahvalil za profesorsko čast v Liverpoolu, kjer je poučeval grščino.

— **V Bjelovaru in Sisku** so prenehali s šolskim poukom, ker so šolske prostore izpremenili v vojaške bolnišnice.

Raznoterosti.

× **Kaj naj čitamo med vojno?** S tem vprašanjem se je neki berlinski list obrnil do raznih umstvenih odličnjakov in je dobil prav zanimive odgovore. Jako mnogoštevilno je priporočilo, naj čitajo ljudje zgodovino Angleške, češ, iz nje bodo najboljše spoznali angleški narod in njegov značaj in se po vojni ne bodo več vdajali iluzijam. Nadaljna priporočila posebno naglašajo, naj Nemci čitajo zgodovino nemških držav, zlasti zgodovino pruskega kralja Friderika II., češ, da je sedanja doba še najbolj podobna dobi Friderika II. Značilno je priporočilo, naj čitajo Nemci tisto zgodovino Friderika II., ki jo je spisal — Anglež Carlyle. — Pisatelj Mauthner priporoča »Guliverjeva potovanja«, češ, iz te knjige se spozna ljudi vobče in zlasti Angleže. Jako mnogo vprašancev priporoča čitanje Zolovega »Poloma«, (ki je izšel tudi v slovenskem prevodu), in Tolstega »Vojno in mir«, nadalje Bismarckove govore in — Angleža Shakespearea »Henrika V.«, ki jako spominja na gotove, sedaj meročajne osebe na Nemškem.

× **Uporaba papirja v vojne svrhe.** Najinteresantnejši material, ki ga Japonci upotrebljujejo v vojni, je papir. Japonci so v vojni z Rusi uporabljali v Mandžuriji papirnate plašče, a sedaj so obljubili Francozom, da jim pošljejo množino papirnatih obleke za zimsko opremo njihovih čet. V neki dunajski trgovini so svoječasnoprodajali japonske papirnate copate, ki so bile prirejene tako, kakor izrezani črevlji. Te copate je bilo treba obuti preko črevljev, in noge so ostale tople. Ker so nam Japonci odpovedali svoje pirateljstvo, ne moremo več dobiti takih papirnatih copat. Japonci proizvajajo te copate, plašče in drugo obleko iz